

Вторник, 4 юли 2017 г.

P8_TA(2017)0282

Общи минимални стандарти за гражданските производства**Резолюция на Европейския парламент от 4 юли 2017 г. с препоръки към Комисията относно общи минимални стандарти за гражданското производство в Европейския съюз (2015/2084(INL))**

(2018/C 334/05)

Европейският парламент,

- като взе предвид член 225 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС),
- като взе предвид член 67, параграф 4 от ДФЕС и член 81, параграф 2 от ДФЕС,
- като взе предвид член 19, параграф 1 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (Хартата),
- като взе предвид член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ) и относимата съдебна практика,
- като взе предвид работния документ, озаглавен „Установяване на общи минимални стандарти, свързани с гражданското производство в Европейския съюз — правното основание“⁽¹⁾,
- като взе предвид проучването за оценка на европейската добавена стойност, проведено от Службата на ЕП за парламентарни изследвания и озаглавено „Common minimum standards of civil procedure“ (Общи минимални стандарти за гражданското производство)⁽²⁾,
- като взе предвид задълбочения анализ на Дирекцията за обслужване на членовете на ЕП в областта на изследванията към Службата на ЕП за парламентарни изследвания, озаглавен „Europeanisation of civil procedure: towards common minimum standards?“ (Европеизиране на гражданското производство: към общи минимални стандарти?)⁽³⁾,
- като взе предвид задълбочения анализ на Генерална дирекция за вътрешни политики, озаглавен „Harmonised rules and minimum standards in the European law of civil procedure“ (Хармонизирани правила и минимални стандарти в европейското гражданско процесуално право)⁽⁴⁾,
- като взе предвид проекта на Европейския институт по право (ELI)/Международния институт за унифициране на частното право (UNIDROIT) на тема „From Transnational Principles to European Rules of Civil Procedure“ (От транснационални принципи към европейски правила на гражданското производство),
- като взе предвид проучването на Американския институт по право (ALI)/UNIDROIT, озаглавено „Principles of Transnational Civil Procedure“ (Принципи на транснационалното гражданско производство)⁽⁵⁾,
- като взе предвид проучването, озаглавено „Study on the approximation of the laws and rules of the Member States concerning certain aspects of the procedure for civil litigation“ (Сближаване на законовите и подзаконовите актове на държавите членки по отношение на някои аспекти на гражданското съдопроизводство), т.нар. „доклад Сторм“⁽⁶⁾,
- като взе предвид предварителния набор от разпоредби за процедурния правилник на Единния патентен съд,

⁽¹⁾ PE 572.853, декември 2015 г.⁽²⁾ PE 581.385, юни 2016 г.⁽³⁾ PE 559.499, юни 2015 г.⁽⁴⁾ PE 556.971, юни 2016 г.⁽⁵⁾ *Uniform Law Review*, 2004(4).⁽⁶⁾ М. Сторм, „Study on the approximation of the laws and rules of the Member States concerning certain aspects of the procedure for civil litigation“ (Сближаване на законовите и подзаконовите актове на държавите членки по отношение на някои аспекти на гражданското съдопроизводство) (окончателен доклад, Дордрехт, 1994 г.).

Вторник, 4 юли 2017 г.

- като взе предвид достиженията на правото на Съюза по отношение на сътрудничеството в областта на гражданското правосъдие,
- като взе предвид съдебната практика на Съда на Европейския съюз (СЕС) относно принципите на национална процесуална автономия и на ефективна съдебна защита ⁽¹⁾,
- като взе предвид Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2016 г.,
- като взе предвид проучване № 23 от 2016 г. на Европейската комисия за ефикасност на правосъдието (СЕРЕ), озаглавено „European judicial systems: efficiency and quality of justice“ (Европейските съдебни системи: ефикасност и качество на правосъдието),
- като взе предвид „Judicial Training Principles“ (Принципи за съдебно обучение) на Европейската мрежа за съдебно обучение от 2016 г. ⁽²⁾,
- като взе предвид своята резолюция от 2 април 2014 г. относно междинния преглед на Стокхолмската програма ⁽³⁾,
- като взе предвид членове 46 и 52 от своя Правилник за дейността,
- като взе предвид доклада на комисията по правни въпроси (A8-0210/2017),

Съдебната практика на Съда на Европейския съюз относно националната процесуална автономия и ефективната съдебна защита

- А. като има предвид, че съгласно установената практика на Съда на ЕС относно принципа на процесуална автономия, в случай, че в правото на Съюза не са налице разпоредби относно процесуалните аспекти на даден спор, относно правото на Съюза, държавите членки отговарят за определянето на компетентните съдилища и за установяването на подробните процесуални правила, които да се следват по отношение на образуваните производства, за да се гарантира защитата на предоставените от Съюза права;
- Б. като има предвид, че съгласно същата съдебна практика прилагането на националното право по отношение на процесуалните правила се подчинява на две важни условия: националните процесуални правила не могат да бъдат по-неблагоприятни, когато се прилагат спрямо спорове, свързани с правото на Съюза, отколкото когато се прилагат спрямо подобни спорове от национално естество (принцип на равностойност), и не следва да бъдат формулирани по такъв начин, че да правят упражняването на правата и задълженията на Съюза практически невъзможно или прекомерно трудно (принцип на ефективност);
- В. като има предвид, че при липса на разпоредби на Съюза за хармонизиране на процесуалните правила компетенцията на държавите членки да установят процесуални правила за упражняването на правата, предоставени от Съюза, не се простира до въвеждането на нови правни средства за защита в националните правни системи, за да се гарантира приложимостта на правото на Съюза ⁽⁴⁾;
- Г. като има предвид, че корпусът на съдебната практика, установена от Съда на Европейския съюз, улеснява сътрудничеството между него и съдилищата на равнището на държавите членки, като същевременно подобрява разбирането на гражданите и на тези съдилища по отношение на правото на Съюза;

Хартата

- Д. като има предвид, че правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, заложено в член 47 от Хартата и в член 6 от ЕКПЧ, представлява една от основните гаранции за зачитането на принципите на правната държава и на демокрацията и е неразривно свързано с гражданското производство като цяло;

⁽¹⁾ Вж. наред с другото: решение от 16 декември 1976 г., Comet BV/Produktschap voor Siergewassen, 45/76, ECLI:EU:C:1976:191 и решение от 15 май 1986 г., Marguerite Johnston/Chief Constable of the Royal Ulster Constabulary, 222/84, ECLI:EU:C:1986:206.

⁽²⁾ В интернет на следния адрес: http://www.ejtn.eu/PageFiles/15756/Judicial%20Training%20Principles_EN.pdf

⁽³⁾ Приети текстове, [P7_TA\(2014\)0276](#).

⁽⁴⁾ Вж. наред с другото: решение от 13 март 2007 г., Unibet (London) Ltd и Unibet (International) Ltd/Justitiekanslern, C-432/05, ECLI:EU:C:2007:163.

Вторник, 4 юли 2017 г.

- Е. като има предвид, че въпреки факта, че член 47 от Хартата е обвързващ и член 6 от ЕКПЧ представлява общ принцип на правото на Съюза, равнището на защита на правото на справедлив съдебен процес в рамките на гражданското производство, и по-конкретно балансът между правото на ищеца на достъп до правосъдие и правото на защита на ответника, не е хармонизирано в целия Съюз;
- Ж. като има предвид, че независимо от това правото на справедлив съдебен процес, като основно право, беше допълнено от няколко процесуални мерки от вторичното законодателство на Съюза, включително от Регламента за исковете с малък материален интерес⁽¹⁾, Директивата за правната помощ⁽²⁾, Препоръката за колективните искове⁽³⁾, Директивата за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите⁽⁴⁾ и Директивата за исковете за обезщетение за вреди в областта на конкуренцията⁽⁵⁾;

Достиженията на правото на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси

- З. като има предвид, че понастоящем е много по-вероятно гражданите на Съюза, особено тези, които се придвижват през границите, да имат контакт със системите на гражданско производство на друга държава членка;
- И. като има предвид, че минималните стандарти за гражданското производство на равнището на Съюза биха могли да допринесат за модернизирването на националното производство, за еднакви условия на конкуренция за предприятията и за повишаване на икономическия растеж чрез повишаване на ефективността и ефикасността на съдебните системи, като същевременно улеснят достъпа на гражданите до правосъдие в Съюза и допринесат за гарантирането на основните свободи на Съюза;
- Й. като има предвид, че законодателят на Съюза все по-често разглежда въпроси от областта на гражданското производство не само хоризонтално, както при случаите на незадължителни инструменти⁽⁶⁾, но също така по специфичен за отделните сектори начин, в различни области на политиката, като например интелектуалната собственост⁽⁷⁾, защитата на потребителите⁽⁸⁾ или в последно време — конкурентното право⁽⁹⁾;
- К. като има предвид, че фрагментарният характер на хармонизирането на правилата на гражданското производство на равнището на Съюза многократно беше критикуван и появата на специфично за отделни сектори гражданско процесуално право на Съюза представлява предизвикателство за съгласуваността на гражданскопроцесуалните системи на равнището на държавите членки и на различните инструменти на Съюза;
- Л. като има предвид, че предложената директива има за цел въвеждането на уредба на гражданското правосъдие чрез систематизиране на съществуващите разпоредби на Съюза относно гражданското производство и чрез разширяване на приложното им поле до всички въпроси, попадащи в обхвата на правото на Съюза;
- М. като има предвид, че предложената директива е изготвена с цел да подпомогне постигането на по-координиран, последователен и систематичен подход към системите за гражданско правосъдие, който да не бъде ограничен от границите, интересите и ресурсите на отделните държави;

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес (ОВ L 199, 31.7.2007 г., стр. 1).

⁽²⁾ Директива 2003/8/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 г. за подобряване на достъпа до правосъдие при презгранични спорове чрез установяването на минимални общи правила за правната помощ при такива спорове (ОВ L 26, 31.1.2003 г., стр. 41).

⁽³⁾ Препоръка на Комисията от 11 юни 2013 г. за общи принципи на механизмите за колективни искове за преустановяване на нарушения и колективни искове за обезщетение в държавите членки, свързани с нарушения на правата, предоставени съгласно правото на Европейския съюз (ОВ L 201, 26.7.2013 г., стр. 60).

⁽⁴⁾ Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите (ОВ L 110, 1.5.2009 г., стр. 30).

⁽⁵⁾ Директива 2014/104/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 ноември 2014 година относно някои правила за уреждане на искове за обезщетение за вреди по националното право за нарушения на разпоредбите на правото на държавите членки и на Европейския съюз в областта на конкуренцията (ОВ L 349, 5.12.2014 г., стр. 1).

⁽⁶⁾ Вж. например Регламента за исковете с малък материален интерес (вж. втората бележка под линия към съображение Ж по-горе) и Регламента за европейската заповед за заповед на банкови сметки (Регламент (ЕС) № 655/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за създаване на процедура за европейска заповед за заповед на банкови сметки с цел улесняване на трансграничното събиране на вземания по граждански и търговски дела (ОВ L 189, 27.6.2014 г., стр. 59).

⁽⁷⁾ Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (ОВ L 157, 30.4.2004 г., стр. 45).

⁽⁸⁾ Вж. четвъртата бележка под линия към съображение Ж по-горе.

⁽⁹⁾ Вж. петата бележка под линия към съображение Ж по-горе.

Вторник, 4 юли 2017 г.

Правното основание на предложението

- Н. като има предвид, че в съответствие с член 4, параграф 1 и член 5, параграф 1 от ДЕС (принцип на предоставената компетентност) Съюзът може да приема законодателни актове в дадена област само ако притежава изрична компетентност за това и доколкото това е в съответствие с принципите на субсидиарност и на пропорционалност;
- О. като има предвид, че при действащата уредба на Договора основното правно основание за хармонизацията на гражданското производство е предвидено в дял V от ДФЕС относно пространството на свобода, сигурност и правосъдие;
- П. като има предвид, че в Договора от Лисабон се запазва изискването за трансграничен елемент с оглед установяването на компетентността на Съюза, от което следва, че действията на Съюза в областта на гражданското правосъдие са възможни единствено ако в даден случай има критерии на привързване (напр. пребиваване, място на изпълнение и др.), които се отнасят към най-малко две различни държави членки;
- Р. като има предвид, че общата разпоредба на член 114 от ДФЕС относно сближаването на нормите, определени от закони, подзаконови или административни разпоредби в държавите членки, които имат за цел създаването и функционирането на вътрешния пазар, досега беше използвана и все още се използва като правно основание за широк обхват от секторни директиви, които хармонизират определени аспекти на гражданското производство, като например Директивата относно упражняването на права върху интелектуалната собственост и най-новата Директива относно обезщетенията за вреди за нарушения на правото в областта на конкуренцията;
- С. като има предвид, че съгласно член 67, параграф 4 от ДФЕС Съюзът следва да улеснява достъпа до правосъдие, по-специално чрез принципа на взаимно признаване на съдебните и извънсъдебните решения по граждански дела, както е видно от член 81 от ДФЕС;

Взаимно доверие в европейското съдебно пространство

- Т. като има предвид, че свободното движение на съдебни решения е взаимосвързано с необходимостта да се създаде достатъчно равнище на взаимно доверие между съдебните органи на различните държави членки, по-специално по отношение на равнището на защитата на процесуалните права;
- У. като има предвид, че в този контекст под „взаимно доверие“ се разбира доверието, което държавите членки следва да имат в съответните си правни и съдебни системи, и от това следва забрана за преразглеждане на действията на другите държави и на техните съдебни системи;
- Ф. като има предвид, че принципът на взаимното доверие служи за по-голяма правна сигурност, като предоставя на гражданите и предприятията в Съюза достатъчна стабилност и предвидимост;
- Х. като има предвид, че прилагането на и съответствието с принципа на взаимното признаване на съдебните решения, съчетан със сближаването на законодателството, улеснява сътрудничеството между органите и правната защита на индивидуалните права;
- Ц. като има предвид, че създаването на система на Съюза от общи минимални стандарти под формата на принципи и правила би служило като първа стъпка за сближаване на националните разпоредби относно гражданското производство, като се създава баланс между основните права на страните по спора в интерес на пълното взаимно доверие между съдебните системи на държавите членки;
- Ч. като има предвид, че наличието и зачитането на процесуални гаранции за ефективността и ефикасността на гражданското производство и равното третиране на страните са желателни и наистина необходими, за да се гарантира взаимно доверие;
- Ш. като има предвид, че въвеждането на такава система от общи минимални стандарти би определило също така минимално равнище на качество на гражданските производства в целия Съюз, като по този начин допринесе не само за укрепване на взаимното доверие между съдебните системи, но и за по-доброто функциониране на вътрешния пазар, тъй като се счита, че процесуалните различия между държавите членки могат, *inter alia*, да създадат затруднения за търговията и да възпрепятстват предприятията и потребителите да упражняват своите права на вътрешния пазар;

Вторник, 4 юли 2017 г.

Други съображения

- Щ. като има предвид, че е необходимо сближаване на процесуалните режими в Съюза; като има предвид, че предложената директива има за цел да бъде първата стъпка в процеса на по-нататъшното хармонизиране и сближаване на системите за гражданско правосъдие на държавите членки и на създаването на Граждански процесуален кодекс на Съюза в дългосрочен план;
- АА. като има предвид, че предложената директива не засяга нито съдебната организация на държавите членки, нито основните характеристики на начина, по който се води гражданското производство, а улеснява установяването на по-ефикасни процесуални правила;
- АБ. като има предвид, че поради това е от първостепенно значение да се приеме и правилно да се прилага законодателство, което да предвижда приемането на общи минимални стандарти за гражданското производство в Съюза;

Съдебната практика на Съда на Европейския съюз относно националната процесуална автономия и ефективната съдебна защита

1. отбелязва ключовата роля на СЕС в полагането на основите на гражданското производство на Съюза чрез оформянето на разбирането за това какво означава гражданско производство за правната система на Съюза;
2. подчертава обаче, че макар и някои гражданско-процесуални стандарти, които понастоящем се приемат като част от системата на процесуални правила на Съюза, да бяха утвърдени в съдебната практика на СЕС, приносят на последния следва в крайна сметка да се разглежда по-скоро като тълкуване на стандартите, отколкото като определяне на стандарти;
3. следователно подчертава, че богатият опит на СЕС в осъществяването на контрол върху правилата за правна защита и процесуалните правила, както и компромисите и конкуриращите се ценности, които СЕС прилага, са много полезни и следва да бъдат взети под внимание за целите на въвеждането на хоризонтален рамков инструмент от законодателен характер, който да съдържа общи стандарти за гражданското производство;

Хартата

4. подчертава, че по отношение на справедливия съдебен процес и достъпа до правосъдие следва да се поддържат и да продължат да се разширяват мрежи и бази данни, които да засилят съдебното сътрудничество и обмена на информация;
5. поради това горещо приветства развитието в областта на електронното правосъдие, и преди всичко създаването на Европейската съдебна мрежа и на европейския портал за електронно правосъдие, който предстои да се превърне в единно звено за контакт в сферата на правосъдието в Съюза;

Достиженията на правото на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси

6. призовава също така Комисията да прецени дали следва да бъде предложено предприемането на допълнителни мерки за консолидиране и укрепване на хоризонталния подход към прилагането на правата, предоставени съгласно правото на Съюза, от страна на частноправни субекти и дали предложените с настоящата резолюция общи минимални стандарти за гражданското производство биха могли да се разглеждат като насърчаващи и гарантиращи такъв хоризонтален модел;
7. отново заявява, че систематичното събиране на статистически данни относно прилагането и изпълнението на действащите инструменти на Съюза в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси е от първостепенно значение;
8. в този контекст приканва Комисията да прецени дали допълнителни мерки за изпълнение от страна на държавите членки биха могли да допринесат за ефективното прилагане на самостоятелни процедури на Съюза и твърди, че за тази цел следва да бъдат установен устойчив и системен процес на надзор от страна на Комисията;

Правното основание на предложението

9. отбелязва, че член 114 от ДФЕС (хармонизиране на вътрешния пазар) е използван за приемането на редица актове на Съюза с процесуални последици; че настоящият член 114 от ДФЕС относно сближаването на нормите, определени от закони, подзаконови или административни разпоредби в държавите членки, които имат за цел създаването и функционирането на вътрешния пазар, досега беше използван и все още се използва като правно основание за широк обхват от секторни директиви, които хармонизират определени аспекти на гражданското производство, като например Директивата относно упражняването на права върху интелектуалната собственост;

Вторник, 4 юли 2017 г.

10. въпреки това отбелязва, че член 81 от ДФЕС предвижда приемането на мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение, включително мерки за сближаване на законовите и подзаконовите разпоредби на държавите членки, по-специално когато това е необходимо за правилното функциониране на вътрешния пазар; следователно счита, че член 81 от ДФЕС представлява целесъобразното правно основание за предложения законодателен акт;

11. твърди, че понятието „трансгранично значение“ в разпоредбата на член 81, параграф 1 от ДФЕС по отношение на приемането на мерки за сътрудничество по гражданскоправни въпроси следва да се тълкува по-разширително и следователно не следва да се възприема като синоним на „трансграничен съдебен спор“;

12. подчертава, че настоящото тълкуване на понятието „гражданскоправни въпроси с трансгранично значение“ е по-скоро стеснително и е довело до създаването на две групи правила и две категории страни по спора, което би могло да доведе до допълнителни проблеми и ненужна сложност; подчертава, че поради това следва да бъде възприето по-разширително тълкуване;

13. подчертава в този контекст, че предложените с настоящата резолюция общи минимални стандарти за гражданското производство биха довели до по-голяма ефикасност, ако държавите членки разширят приложното им поле не само по отношение на въпроси, които попадат в приложното поле на правото на Съюза, но и до трансгранични и чисто вътрешни дела като цяло;

Взаимно доверие в европейското съдебно пространство

14. отбелязва, че основните дейности на Съюза в рамките на европейското пространство на правосъдие, що се отнася до гражданското правосъдие, са свързани с въвеждането на инструменти в областта на компетентността, висящността на производството и трансграничното изпълнение на съдебни решения;

15. потвърждава и подчертава, че свободното движение на съдебни решения увеличи взаимното доверие между съдебните системи на държавите членки, като по този начин повиши правната сигурност и предостави на гражданите и предприятията в Съюза достатъчна стабилност и предвидимост;

16. в това отношение подчертава, че взаимното доверие е сложно понятие и много фактори играят роля за изграждане на това доверие, като например съдебно образование, трансгранично съдебно сътрудничество и обмен на опит и на най-добри практики между съдиите;

17. отбелязва, че взаимното доверие може да бъде укрепено, *inter alia*, чрез незаконодателни методи, като например сътрудничество на съдиите в рамките на Европейската съдебна мрежа или участие в обучения;

18. поради това приветства деветте принципа за съдебно обучение на Европейската мрежа за съдебно обучение, приети от Европейската мрежа за съдебно обучение на нейното общо събрание през 2016 г., тъй като предоставят обща основа и рамка за европейските съдебни системи и за институциите за съдебно обучение;

19. твърди при все това, че от чисто юридическа гледна точка взаимното доверие предполага, на съвсем базово равнище, че съдебните системи на държавите членки възприемат взаимно своите процесуални правила — както в правната теория, така и в практиката — като гарантиращи справедливо гражданско производство;

20. изтъква следователно, че разработването на системни, минимални стандарти за гражданското производство на Съюза под формата на всеобхватна хоризонтална директива би довело до повишаване на взаимното доверие между съдебните системи на държавите членки и би осигурило общ за целия Съюз баланс на основните процесуални права по граждански дела, като създаде по-дълбоко вкоренено чувство за справедливост, сигурност и предвидимост в целия Съюз;

Общи минимални стандарти за гражданското производство

21. подчертава, че ефективните системи за гражданско производство имат изключително важна роля за поддържането на принципите на правовата държава и на основните ценности на Съюза. Те са също така предпоставка за устойчиво инвестиране и за благоприятна за предприятията и потребителите среда;

22. счита, че липсата на яснота относно приложимите спрямо гражданите, потребителите и дружествата давностни срокове за споровете с трансгранично значение може да затрудни достъпа до правосъдие. Следователно призовава Комисията и държавите членки да оценят доколко е осъществимо и необходимо хармонизиране на посочените давностни срокове за гражданското производство;

Вторник, 4 юли 2017 г.

23. счита, че съществува очевидна необходимост от приемане на законодателство, което да предвижда набор от процесуални стандарти, приложими към гражданските производства, и призовава Комисията да пристъпи към представяне на плана си за действие за изпълнение на Стокхолмската програма, който е приет от Европейския съвет в областта на свободата, сигурността и правосъдието;

24. поради това изисква от Комисията съгласно член 225 от ДФЕС да представи до 30 юни 2018 г., въз основа на член 81, параграф 2 от ДФЕС, предложение за законодателен акт относно общи минимални стандарти за гражданското производство, като следва препоръките, посочени в приложението към настоящата резолюция;

25. потвърждава, че препоръките, приложени към настоящата резолюция, зачитат основните права и принципите на субсидиарност и на пропорционалност;

26. счита, че изискваното предложение не поражда финансови последици, тъй като въвеждането на минимални стандарти за гражданското производство ще доведе до икономии от мащаба от гледна точка на намаляване на разходите за страните по спора и техните представители, за които няма да бъде необходимо да се запознаят с гражданскопроцесуалния режим на друга държава;

o

o o

27. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция и придружаващите я препоръки на Комисията и на Съвета, както и на парламентите и правителствата на държавите членки.

Вторник, 4 юли 2017 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ РЕЗОЛЮЦИЯТА:

ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА ОТНОСНО ОБЩИ МИНИМАЛНИ СТАНДАРТИ ЗА ГРАЖДАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО В ЕС

A. ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ НА ИЗИСКВАНТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

1. Правоприлагането в съдилищата на територията на Съюза остава в голяма степен въпрос на национални процесуални правила и практики. Националните съдилища са също така съдилища на Съюза. Следователно производствата в тях трябва да гарантират безпристрастност, справедливост и ефикасност, както и ефективно прилагане на правото на Съюза.
2. Прилагането на принципа на взаимно признаване на съдебните решения по граждански дела увеличи взаимното доверие на държавите членки по отношение на гражданскопроцесуалните им системи, а сближаването на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки може да улесни сътрудничеството между органите и съдебната защита на индивидуалните права. Обхватът на взаимното доверие зависи в голяма степен от редица параметри, които включват, *inter alia*, механизми за защита на правата на ищеца или на ответника, като същевременно гарантират достъпа до съдилища и правосъдие.
3. Въпреки че държавите членки са страни по Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКПЧ), опитът показва, че този факт сам по себе си не осигурява достатъчна степен на доверие в гражданскопроцесуалните системи на другите държави членки. Националните гражданскопроцесуални правила на държавите членки се различават значително, често по отношение на някои основни процесуални принципи и гаранции, като по този начин се създава опасност от възпрепятстване на взаимното доверие между съдебните органи.
4. Поради това е необходимо, за да се защитят основните права и свободи на гражданите на Съюза, да се подпомогне модернизиранието на националните производства и да се осигурят еднакви условия на конкуренция за предприятията и увеличаване на растежа благодарение на ефективни и ефикасни съдебни системи, както и да се приеме директива за доразвиване на минималните стандарти, определени в Хартата и в ЕКПЧ. Подходящото правно основание за такова предложение е член 81, параграф 2 от ДФЕС, който се отнася до мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси. Директивата трябва да бъде приета чрез обикновената законодателна процедура.
5. Общите минимални стандарти за гражданското производство се считат за необходими, за да послужат за солидна основа за сближаване и подобряване на националните законодателства с оглед на гъвкавостта, която предоставят на държавите членки при изготвянето на нови гражданскопроцесуални закони, като същевременно отразяват общ консенсус по отношение на принципите на гражданскопроцесуалната практика.
6. Общите минимални стандарти следва да доведат до увеличаване на доверието в гражданскопроцесуалните системи на всички държави членки, което от своя страна следва да доведе до по-ефикасно, по-бързо и по-гъвкаво съдебно сътрудничество в условията на взаимно доверие. Такива минимални общи правила следва да премахнат и пречките пред свободното движение на граждани на територията на държавите членки, като по този начин гарантират, че особено гражданите, пътуващи в чужбина, няма да се въздържат от контакт със системата на гражданското производство на други държави членки.
7. Предложената директива няма за цел да замести националните гражданскопроцесуални системи в тяхната цялост. Като защита националните особености и основното право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, което гарантира ефективен достъп до правосъдие, тя е насочена към установяване на общи минимални стандарти по отношение на функцията и провеждането на гражданските производства в държавите членки във връзка с всички въпроси, попадащи в приложното поле на правото на Съюза. Тя е насочена също така към предоставяне на основа за постепенното задълбочаване на сближаването на гражданскопроцесуалните системи на държавите членки.
8. Предложението не засяга разпоредбите на държавите членки относно организацията на техните съдилища и правилата им относно назначаването на съдии.

Вторник, 4 юли 2017 г.

9. Настоящото предложение е съобразено с принципите на субсидиарност и на пропорционалност, тъй като държавите членки не могат да действат сами, за да създадат набор от минимални стандарти за гражданското производство, и предложението се ограничава само до абсолютно необходимото, като гарантира ефективен достъп до правосъдие и взаимно доверие в Съюза.

Б. ТЕКСТ НА ИЗИСКВАНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Директива на Европейския парламент и на Съвета относно общи минимални стандарти за гражданското производство в Европейския Съюз.

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 81, параграф 2 от него,

като взеха предвид искането на Европейския парламент до Европейската комисия,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Европейският съюз си е поставил за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие, в което свободното движение на хора е гарантирано. С оглед на постепенното изграждане на това пространство Съюзът трябва да приеме мерки в областта на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси с трансгранично значение, по-специално когато това е необходимо за правилното функциониране на вътрешния пазар.
- (2) В съответствие с член 81, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз тези мерки следва да имат за цел да осигурят, *inter alia*, взаимно признаване между държавите членки на съдебни решения и тяхното изпълнение, трансгранично връчване и уведомяване за актове, сътрудничество при събирането на доказателства, ефективен достъп до правосъдие и премахване на пречките пред доброто протичане на гражданските производства, като при необходимост се насърчава съвместимостта на гражданскопроцесуалните правила, приложими в държавите членки.
- (3) Съгласно заключенията на председателството от заседанието на Европейския съвет, проведено в Тампере на 15 и 16 октомври 1999 г., и по-специално точка 33 от тях, засиленото взаимно признаване на съдебните решения и другите съдебни актове, както и необходимото сближаване на законодателството биха улеснили сътрудничеството между компетентните органи и съдебната защита на индивидуалните права. Следователно принципът на взаимно признаване следва да се превърне в крайъгълен камък на съдебното сътрудничество по гражданскоправни въпроси в рамките на Съюза.
- (4) Съгласно плана за действие за изпълнение на Стокхолмската програма на Комисията, приет от Европейския съвет в областта на свободата, сигурността и правосъдието, европейското съдебно пространство и правилното функциониране на единния пазар са изградени на базата на основния принцип за взаимно признаване, който на свой ред се основава на идеята, че държавите членки имат взаимно доверие в съдебните си системи. Този принцип може да функционира ефективно единствено ако е налице взаимно доверие между съдиите, юристите, предприятията и гражданите. Степента на това доверие зависи от различни параметри, включително наличието на механизми за гарантиране на процесуалните права на страните по граждански производства. Следователно са необходими общи минимални стандарти за утвърждаване на правото на справедлив съдебен процес и на ефикасността на съдебните системи и за допринасяне за ефективен режим на изпълнение, за да се гарантира прилагането на този принцип.

Вторник, 4 юли 2017 г.

- (5) Като установява минимални правила относно защитата на процесуалните права на страните по спора и осигурява на гражданите по-лесен достъп до правосъдие, настоящата директива следва да укрепи доверието на държавите членки в системите за гражданско правосъдие на другите държави членки и по този начин може да спомогне за насърчаване на култура на основните права в Съюза, както и по-ефикасен вътрешен пазар, като същевременно гарантира основните свободи на Съюза чрез развиването на дълбоко общо усещане за справедливост, сигурност и предсказуемост на цялата му територия.
- (6) Разпоредбите на настоящата директива следва да се прилагат за граждански спорове с трансгранично значение, включително такива, свързани с нарушаване на правата и свободите, гарантирани от правото на Съюза. Когато в директивата се говори за нарушение на правата, предоставени съгласно правото на Съюза, това се отнася до всички ситуации, в които нарушението на правилата, установени на равнището на Съюза, е причинило или е вероятно да причини вреди на физически и юридически лица. Нищо не следва да възпрепятства държавите членки да прилагат разпоредбите на настоящата директива и по отношение на чисто вътрешни граждански дела.
- (7) Всички държави членки са договарящи се страни по Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи от 4 ноември 1950 г. Въпросите, разгледани в настоящата директива, следва да се разглеждат в съответствие с тази конвенция, и по-специално с правата на справедлив съдебен процес и на ефективни правни средства за защита.
- (8) Настоящата директива се стреми да насърчава прилагането на общи минимални стандарти за гражданското производство с цел гарантиране на ефективен достъп до правосъдие в Съюза. Общопризнатото право на достъп до правосъдие се потвърждава също и от член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (Хартата).
- (9) Гражданските производства следва да бъдат допълнително усъвършенствани, като се използват технологичното развитие в областта на правосъдието и новите инструменти на разположение на съдилищата и на правораздавателните органи, което може да спомогне за преодоляване на географското разстояние и неговите последици по отношение на високите разходи и продължителността на производствата. За да се намалят допълнително разходите за съдебните спорове и продължителността на производството, следва да се насърчава в по-голяма степен използването на съвременни комуникационни технологии от страните по спора и от съдилищата и правораздавателните органи.
- (10) За да се позволи на лицата да бъдат изслушани, без да се изисква да пътуват до съда или правораздавателния орган, държавите членки следва да гарантират, че съдебните заседания, както и събирането на доказателства чрез изслушване на свидетели, вещи лица или страни, може да се извършва чрез използване на подходящи средства за комуникация от разстояние, освен ако поради специфични обстоятелства по делото използването на такива технологии би било неуместно с оглед на провеждането на справедлив процес. Настоящата разпоредба не засяга Регламент (ЕО) № 1206/2001⁽¹⁾.
- (11) Съдилищата на държавите членки следва да могат да разчитат на експертни становища по технически, правни или други доказателствени проблеми. Освен в случаите, в които са необходими принудителни мерки, и в съответствие с принципа на свободното предоставяне на услуги и със съдебната практика на Съда на ЕС съдиите в една държава членка следва да могат да назначават вещи лица, които да извършват разследвания в друга държава членка, без да е необходимо предварително разрешение за тяхното извършване. За да се улесни съдебната експертиза и като се отчетат ограниченията при назначаването на достатъчно квалифицирани вещи лица в юрисдикцията на една държава членка, например поради техническата сложност на делото или наличието на преки или непреки връзки между вещото лице и страните, следва да бъде създадена и редовно актуализиран Европейски указател с всички национални списъци на вещи лица, който да бъде част от европейския портал за електронно правосъдие.
- (12) Временните и обезпечителните мерки следва да постигнат подходящ баланс между интереса на ищеца, на когото да бъде предоставена временна защита, и тези на ответника за предотвратяване на злоупотреба с такава защита. Когато е поискано предприемането на временни мерки преди получаването на съдебно решение, съдът, до който е подадена молбата, следва да се убеди въз основа на доказателствата, представени от ищеца, че е вероятно искът му срещу ответника да бъде уважен по същество. Освен това във всички случаи ищецът следва да докаже по убедителен начин пред съда, че искът му се нуждае от неотложна съдебна защита и че без временните мерки изпълнението на съществуващото или на бъдещото съдебно решение може да бъде възпрепятствано или значително затруднено.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета от 28 май 2001 г. относно сътрудничеството между съдилища на държавите членки при събирането на доказателства по граждански или търговски дела (ОВ L 174, 27.6.2001 г., стр. 1).

Вторник, 4 юли 2017 г.

- (13) Разпоредбите на настоящата директива не следва да засягат конкретните разпоредби за упражняването на права в областта на интелектуалната собственост, установени в инструменти на Съюза, и по-специално установените в Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁽¹⁾. Те също така не следва да засягат специалните разпоредби за възстановяването на трансграничен дълг, както е установена в европейската заповед за запор на банкови сметки⁽²⁾.
- (14) На съдилищата следва да бъде предоставена ключова роля за защитата на правата и интересите на всички страни, както и за управлението на гражданските производства по ефективен и ефикасен начин.
- (15) Целта да се осигури справедлив съдебен процес, по-добър достъп до правосъдие и взаимно доверие, като част от политиката на Съюза за създаване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, следва да включва достъп както до съдебни, така и до извънсъдебни способности за разрешаване на спорове. За да се насърчи използването на медиация от страните, държавите членки следва да гарантират, че нормите им относно давностните и преклузивните срокове не възпрепятстват страните да сезират съд или арбитраж, ако медиацията се окаже неуспешна.
- (16) Поради различията между гражданскопроцесуалните разпоредби на държавите членки, и по-специално разпоредбите, уреждащи връчването на документи, е необходимо да бъдат определени минималните стандарти, които следва да се прилагат за гражданските производства, попадащи в обхвата на правото на Съюза. По-специално с приоритет следва да се ползват начини на връчване, които гарантират бързо и сигурно получаване на връчваните документи, потвърдено с обратна разписка. Следва да бъде широко насърчавано използването на съвременните комуникационни технологии. За документите, които трябва да бъдат връчени на страните, връчването по електронен път следва да бъде равнозначно на връчването по пощата. Наличните електронни средства следва да гарантират, че съдържанието на получените документи и други получени писмени съобщения е вярно и съответства на съдържанието на изпратените документи и други изпратени писмени съобщения, както и че начинът, използван за удостоверяване на получаването, предвижда потвърждение на получаването от получателя, както и на датата на получаване.
- (17) Държавите членки следва да гарантират, че страните в гражданското производство имат право на адвокат по техен избор. При презгранични спорове страните имат право на адвокат в държавата си на произход за предварителна консултация и на друг адвокат в приемащата държава, който да ги представлява в спора. Поверителността на комуникацията между страните и техните адвокати е от ключово значение за осигуряване на ефективно упражняване на правото на справедлив съдебен процес. Следователно държавите членки следва да спазват поверителността на срещите и на другите форми на комуникация между адвоката и страните при упражняването на тяхното право на адвокат, предвидено в настоящата директива. Страните по делото следва да могат да се откажат от право, предоставено съгласно настоящата директива, при условие че им е била предоставена информацията относно възможните последици от отказа от него.
- (18) Плащането на съдебните такси не следва да налага ищецът да пътува до държавата членка на сезирания съд или правораздавателен орган или да наема адвокат за тази цел. За да се гарантира ефективен достъп на ищите до производството, държавите членки следва да предложат поне един от начините на плащане от разстояние, предвидени в настоящата директива, като минимум. Информацията за съдебните такси и начините на плащане, както и за органите или организациите, които са компетентни да предоставят практическа помощ в държавите членки, следва да бъде прозрачна и лесно достъпна в интернет чрез подходящи национални уебсайтове.
- (19) Държавите членки следва да гарантират зачитането на основното право на правна помощ, предвидено в третия параграф на член 47 от Хартата. Всички физически или юридически лица, които участват в граждански спорове, попадащи в обхвата на настоящата директива, независимо дали са ищци или ответници, следва да могат да упражнят правата си в съдилищата дори ако в резултат на личното си финансово положение не могат да поемат разносните по делото. Правната помощ следва да обхваща предоставяне на съвети преди съдебното производство с оглед постигане на споразумение преди започване на съдебното производство, правна помощ за предявяване на иск в съда и представителство в съда, както и подпомагане за съдебните разноски. Настоящата разпоредба не засяга разпоредбите на Директива 2003/8/ЕО на Съвета⁽³⁾.

⁽¹⁾ Директива 2004/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно упражняването на права върху интелектуалната собственост (ОВ L 157, 30.4.2004 г., стр. 45).

⁽²⁾ Регламент (ЕС) № 655/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година за създаване на процедура за европейска заповед за запор на банкови сметки с цел улесняване на трансграничното събиране на вземания по граждански и търговски дела (ОВ L 189, 27.6.2014 г., стр. 59).

⁽³⁾ Директива 2003/8/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 г. за подобряване на достъпа до правосъдие при презгранични спорове чрез установяването на минимални общи правила за правната помощ при такива спорове (ОВ L 26, 31.1.2003 г., стр. 41).

Вторник, 4 юли 2017 г.

- (20) Създаването на европейска съдебна култура, която зачита изцяло субсидиарността, пропорционалността и независимостта на съдебната система, е от основно значение за ефективното функциониране на европейското съдебно пространство. Съдебното обучение е ключов елемент от този процес, тъй като с него се подобрява взаимното доверие между държавите членки, практикуващите юристи и гражданите. В това отношение държавите членки следва да си сътрудничат и да предоставят подкрепа за професионално обучение и обмен на най-добри практики между юристите.
- (21) Настоящата директива установява минимални правила. Държавите членки могат да разширят правата, установени в настоящата директива, за да осигурят по-висока степен на защита. По-високата степен на защита не следва да представлява пречка пред взаимното доверие и ефективния достъп до правосъдие, които настоящите минимални правила имат за цел да улеснят. Следователно степента на защита, предвидена от Хартата и тълкувана от Съда, както и върховенството, единството и ефективността на правото на Съюза не следва да бъдат излагани на риск.
- (22) Тъй като целта на настоящата директива, а именно създаването на общи минимални стандарти за гражданско производство, не може да се осъществи по задоволителен начин от държавите членки, а може, поради обхвата и последиците на предвидената дейност, да бъде по-добре осъществена на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, посочен в член 5 от Договора за Европейския съюз. Съгласно принципа на пропорционалността, предвиден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тези цели.
- (23) В съответствие с [член 3]/[членове 1 и 2] от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, [тези държави членки уведомиха за желанието си да участват в приемането и прилагането на настоящата директива]/[и без да се засяга член 4 от посочения протокол, тези държави членки не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани от нея, нито от нейното прилагане].
- (24) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I: ПРЕДМЕТ, ОБХВАТ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

Член 1

Предмет

Целта на настоящата директива е сближаването на гражданскопроцесуалните системи, така че да се гарантира пълно зачитане на правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, признато в член 47 от Хартата и в член 6 от ЕКПЧ, посредством установяване на минимални стандарти по отношение на започването, провеждането и приключването на граждански производства в съдилищата или правораздавателните органи на държавите членки.

Член 2

Обхват

1. Без да се засягат гражданскопроцесуалните стандарти, които са предвидени или могат да бъдат предвидени в законодателството на Съюза или в националното законодателство, доколкото тези стандарти могат да бъдат благоприятни за страните по спора, настоящата директива се прилага при спорове с трансгранично значение за граждански и търговски дела, независимо от вида на съда или правораздавателния орган, освен що се отнася до права и задължения, които страните не могат свободно да упражняват според относимото приложимо право. Тя не се прилага по-специално по отношение на данъчни, митнически или административни дела или по дела за отговорността на държавата за действия и бездействия при упражняване на държавна власт (*acta iure imperii*).

2. В настоящата директива понятието „държава членка“ означава държава членка различна от [Обединеното кралство, Ирландия и] Дания.

Вторник, 4 юли 2017 г.

Член 3

Спорове с трансгранично значение

1. За целите на настоящата директива спор с трансгранично значение е такъв, при който:
 - а) поне една от страните е с местоживеене или обичайно пребиваване в държава членка, различна от държавата членка на сезирания съд или правораздавателен орган; или
 - б) и двете страни са с местоживеене в държавата членка на сезирания съд или правораздавателен орган, при условие че мястото на изпълнение на договора, мястото на настъпване на вредоносното събитие или мястото на изпълнение на съдебното решение се намира в друга държава членка; или
 - в) и двете страни са с местоживеене в държавата членка на сезирания съд или правораздавателен орган, при условие че предметът на спора попада в обхвата на правото на Съюза.
2. За целите на параграф 1 местоживеенето се определя съгласно членове 62 и 63 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾.

ГЛАВА II

МИНИМАЛНИ СТАНДАРТИ ЗА ГРАЖДАНСКИ ПРОИЗВОДСТВА

Раздел първи:

Справедливи и ефективни резултати

Член 4

Общо задължение за предоставяне на ефективна съдебна защита

Държавите членки предвиждат мерки, процедури и правни средства за защита, необходими, за да се гарантира упражняването на правата, предоставени от правото на Съюза по граждански въпроси. Посочените мерки, процедури и правни средства за защита са справедливи и безпристрастни, не са ненужно сложни или скъпи и не налагат неразумни срокове или неоправдани забавяния, като зачитат националните характеристики и основните права.

Посочените мерки, процедури и правни средства за защита са също така ефективни и пропорционални и се прилагат по начин, чрез който се избягва създаването на пречки пред ефективния достъп до правосъдие и се осигуряват гаранции срещу злоупотреба с тях.

Член 5

Съдебни заседания

1. Държавите членки гарантират провеждането на справедлив процес. Когато за страните е невъзможно да присъстват физически или когато страните са се споразумели, с одобрението на съда, да използват бързи средства за комуникация, държавите членки гарантират, че съдебните заседания могат да се провеждат чрез използване на всякаква подходяща технология за комуникация от разстояние, като например видеоконферентна или телеконферентна връзка, която е на разположение на съда или на правораздавателния орган.
2. Когато лицето, което трябва да бъде изслушано, е с местоживеене или обичайно пребиваване в държава членка, различна от държавата членка на сезирания съд или правораздавателен орган, присъствието на въпросното лице на съдебното заседание се осигурява чрез видеоконферентна връзка, телеконферентна връзка или друга подходяща технология за комуникация от разстояние чрез използване на процедурите, предвидени в Регламент (ЕО) № 1206/2001 на Съвета. Що се отнася до видеоконферентните връзки, се вземат предвид препоръките на Съвета относно трансграничните видеоконферентни връзки, приети от Съвета на 15 и 16 юни 2015 г. ⁽²⁾, както и работата, предприета в рамките на европейския портал за електронно правосъдие.

⁽¹⁾ Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 1).

⁽²⁾ Препоръки на Съвета „Насърчаване на използването и споделянето на най-добрите практики относно трансграничните видеоконферентни връзки в областта на правосъдието в държавите членки и на равнище ЕС“ (ОВ С 250, 31.7.2015 г., стр. 1)

Вторник, 4 юли 2017 г.

Член 6

Временни и обезпечителни мерки

1. Държавите членки гарантират, че са въведени временни мерки за запазване на фактическо или правно положение, за да се осигури пълната ефективност на последващо съдебно решение по съществото на съответния спор, преди да се образува производство по съществото на спора и на всеки етап от това производство.

Мерките, посочени в първата алинея, включват също и мерките за предотвратяване на предстоящо нарушение или за незабавното прекратяване на предполагаемо нарушение, както и за запазване на активите, необходими, за да се гарантира, че последващото изпълнение на иска няма да бъде възпрепятствано или значително затруднено.

2. Посочените мерки зачитат правото на защита и са пропорционални на сериозността на предполагаемото нарушение, като позволяват, когато е целесъобразно, предоставянето на гаранции за покриване на разходите и вредите, причинени на ответника поради неоснователен иск. Съдилищата или правораздавателните органи разполагат с правомощия да изискват от ищеца да предостави всички разумно налични доказателства, за да обоснове с достатъчна степен на сигурност, че поисканата временна мярка е необходима и пропорционална.

3. Държавите членки гарантират, че в надлежно обосновани случаи временните мерки могат да бъдат взети, без да е бил изслушан ответникът, когато каквото и да е забавяне би причинило непоправими вреди на ищеца или когато има очевиден риск от унищожаване на доказателства. В такъв случай страните се уведомяват без ненужно забавяне най-късно след изпълнение на мерките.

Преразглеждане, включително правото на изслушване, се осъществява по искане на ответника в разумен срок след уведомяването относно мерките с оглед на решаване на въпроса дали мерките следва да бъдат променени, отменени или потвърдени.

Когато мерките, посочени в първа алинея, бъдат отменени или когато впоследствие се установи, че няма нарушение или опасност от нарушение, съдът може да разпорежи на ищеца, по искане на ответника, да предостави на ответника подходящо обезщетение за всички вреди, причинени от тези мерки.

4. Настоящият член не засяга Директива 2004/48/ЕО и Регламент (ЕС) № 655/2014.

Раздел втори:

Ефикасност на производството

Член 7

Процесуална ефикасност

1. Съдилищата или правораздавателните органи на държавите членки зачитат правото на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес, които осигуряват ефективен достъп до правосъдие, и принципа на състезателност, по-специално при вземането на решение относно необходимостта от провеждането на съдебно заседание и относно средствата за събиране на доказателства и обхвата на събираните доказателства.

2. Съдилищата или правораздавателните органи на държавите членки действат възможно най-бързо, независимо от установените преклузивни срокове за конкретни действия на различните етапи от производството.

Член 8

Мотивирани решения

Държавите членки гарантират, че съдилищата или правораздавателните органи предоставят достатъчно подробни мотивирани решения в разумен срок, за да се даде възможност на страните да се възползват ефективно от всяко право на преразглеждане или обжалване на решението.

Член 9

Общи принципи за водене на производството

1. Държавите членки гарантират, че съдилищата управляват активно висящите пред тях дела с оглед да се гарантира справедливо, ефикасно и с разумна бързина разглеждане на споровете, без да се накърнява свободата на страните да определят предмета на тяхното дело и подкрепящите доказателства по него.

Вторник, 4 юли 2017 г.

2. Доколкото е разумно осъществимо, съдът води делото, консултирайки се със страните. По-конкретно активното водене на делото може да включва:
- а) насърчаване на страните да си сътрудничат по време на производството;
 - б) установяване на проблемите на ранен етап;
 - в) своевременно решаване кои въпроси се нуждаят от обстойно разглеждане и кои могат да бъдат експедитивно приключени;
 - г) вземане на решение относно реда, по който трябва да бъдат решавани въпросите;
 - д) подпомагане на страните да уредят цялостно или частично спора;
 - е) определяне на срокове за проверка на движението по делото;
 - ж) разглеждане от съда на възможно най-много аспекти на делото по един и същи повод;
 - з) разглеждане на спора, без да е необходимо страните да присъстват лично;
 - и) използване на наличните технически средства.

Член 10

Събиране на доказателства

1. Държавите членки гарантират наличието на ефективно средства за представяне, получаване и съхраняване на доказателства по отношение на правото на защита и необходимостта от защита на поверителната информация.
2. В контекста на събирането на доказателства държавите членки насърчават използването на съвременна комуникационна технология. Сезираният съд или правораздавателен орган използва най-простия и свързан с най-ниски разходи начин за събиране на доказателства.

Член 11

Вещи лица

1. Без да се засяга възможността страните да предоставят експертизи, държавите членки гарантират, че съдът може по всяко време да назначи вещи лица с цел предоставяне на експертиза за конкретни аспекти на делото. Съдът предоставя на тези вещи лица цялата информация, необходима за предоставяне на експертно становище.
2. При презгранични спорове, освен в случаите, в които са необходими принудителни мерки, или когато се извършва разследване в места, свързани с упражняването на правомощията на държава членка, или в места, достъпът до които или във връзка, с които предприемането на други действия в които е забранено или ограничено за определени лица съгласно правото на държавата членка, в която се извършва разследването, държавите членки гарантират, че съдът може да назначи вещо лице, което да извърши разследванията извън юрисдикцията на съда, без да е необходимо изпращането на предварително искане за това до съответния орган на другата държава членка.
3. За целите на параграфи 1 и 2 Комисията съставя европейски указател на вещите лица посредством обединяване на съществуващите национални списъци на вещи лица и този указател се предоставя на разположение чрез европейския портал за електронно правосъдие.
4. Вещите лица гарантират независимост и безпристрастност в съответствие с предвидените в член 22 разпоредби, приложими към съдиите.
5. Експертните становища, предоставени на съда от вещите лица, са на разположение на страните, които имат възможността да правят изявления по тях.

Вторник, 4 юли 2017 г.

Раздел трети:

Достъп до съдилища и правосъдие

Член 12

Уреждане на спорове

1. Държавите членки гарантират, че на всеки етап от производството и като се вземат предвид всички обстоятелства по случая, ако съдът е на мнение, че е възможно по спора да се постигне съдебна спогодба, той може да предложи на страните да използват медиация, за да разрешат спора или да проучат възможностите за уреждането му.
2. Параграф 1 не засяга правото на страните, които избират медиацията, от възможността да заведат дело или арбитраж във връзка със същия спор преди изтичането на давностните или преклузивните срокове в хода на процедурата по медиация.

Член 13

Съдебни разноски

1. Държавите членки гарантират, че съдебните такси, събирани в държавите членки във връзка с граждански спорове, не са непропорционални на цената на иска и не правят воденето на съдебни спорове невъзможно или прекомерно трудно.
2. Съдебните такси, събирани от държавите членки по граждански спорове, не следва да обезкуражават гражданите от сезиране на съда или да затрудняват по какъвто и да било начин достъпа до правосъдие.
3. Страните трябва да могат да платят съдебните такси чрез средства за плащане от разстояние, включително от държава членка, различна от държавата членка, в която се намира съдът или правораздавателният орган, чрез банков превод или чрез плащане с кредитна или дебитна карта.
4. Държавите членки гарантират, че информацията за съдебните такси и начините на плащане, както и за органите или организациите, които са компетентни да предоставят практическа помощ в държавите членки, е по-прозрачна и лесно достъпна в интернет. За тази цел държавите членки предават тази информация на Комисията, която на свой ред осигурява публичен достъп до нея и я разпространява сред широката общественост чрез всички подходящи средства, по-специално чрез европейския портал за електронно правосъдие.

Член 14

Принцип „загубилият плаща“

1. Държавите членки гарантират, че страната, загубила делото, поема съдебните разноски, включително, но без да се ограничава до тях — разноските, които произтичат от факта, че другата страна е била представлявана от адвокат или друг юрист, или всякакви разноски, произтичащи от връчването или превода на документи, които са пропорционални на цената на иска и са били направени по необходимост.
2. Когато дадена страна спечели делото само частично или при изключителни обстоятелства, съдилищата могат да разпоредят разноските да се разпределят справедливо или страните да поемат своите собствени разноски.
3. Дадена страна поема всички ненужни разноски, причинени на съда или на другата страна, чрез повдигане на ненужни въпроси или чрез навлизане в необосновани прения.
4. Съдът може да коригира възлагането на разноските, за да отрази необоснован отказ от оказване на сътрудничество или недобросъвестно участие в опитите за уреждане на спора в съответствие с член 20.

Член 15

Правна помощ

1. За да гарантират ефективен достъп до правосъдие държавите членки гарантират, че съдилищата могат да предоставят правна помощ на страните.

Вторник, 4 юли 2017 г.

2. Правната помощ може да покрива изцяло или частично следните разноси:
 - а) съдебни такси, чрез цялостно или частично освобождаване от такси или разсрочване;
 - б) разноси за правна помощ и представителство относно:
 - i) предоставяне на досъдебни консултации с оглед постигане на спогодба преди образуването на съдебно производство в съответствие с член 12, параграф 1;
 - ii) образуване и провеждане на производство в съда;
 - iii) всички свързани с производството разноси, включително кандидатстването за правна помощ;
 - iv) изпълнение на решенията;
 - в) други свързани с производството разноси, които следва да се поемат от страната, включително разноси за свидетели, вещи лица, устен и писмен превод и необходими разноси за пътувания, настаняване и престой за страната и нейния представител;
 - г) разноските, възложени на спечелилата делото страна, в случай че ищецът загуби делото в съответствие с член 14.
3. Държавите членки гарантират, че всяко физическо лице, гражданин на Европейския съюз или гражданин на трета държава, законно пребиваващо в държава — членка на Европейския съюз, има право да кандидатства за правна помощ, в случай че:
 - а) предвид икономическото му състояние изцяло или частично е неспособно да поеме посочените в параграф 2 от настоящия член разноси; и
 - б) искът, във връзка с който е подадена молбата за правна помощ, има разумна перспектива за успех, предвид процесуалното положение на ищеца; и
 - в) ищецът, кандидатстващ за получаване на правна помощ, има право да заведе дело в съответствие с относимите национални разпоредби.
4. Юридическите лица имат право да кандидатстват за получаване на правна помощ под формата на освобождаване от авансово плащане на разноските по делото и/или разноските за съдействие от адвокат. За да решат дали да предоставят поисканата помощ, съдилищата могат да вземат предвид, *inter alia*:
 - а) правната форма на юридическото лица и дали то е учредено със стопанска или с нестопанска цел;
 - б) финансовия капацитет на партньорите и акционерите;
 - в) способността на посочените партньори или акционери да получат необходимите за образуване на съдебно производство суми.
5. Държавите членки гарантират, че гражданите и юридическите лица на Съюза са информирани относно процедурата за кандидатстване за получаване на правна помощ по параграфи 1—4, така че тя да бъде ефективна и достъпна.
6. Настоящият член не засяга разпоредбите на Директива 2002/8/ЕО.

Член 16

Финансиране

1. Държавите членки гарантират, че в случаите, при които дадено съдебно производство се финансира от частно трето лице, частното трето лице не:

Вторник, 4 юли 2017 г.

- а) се опитва да влияе върху процесуалните решения на ищеца, включително относно спогодбите;
 - б) финансира иск, ответникът по който е конкурент на предоставящата средствата страна или от когото предоставящата средствата страна е зависима;
 - в) начислява прекомерна лихва по предоставените средства.
2. Държавите членки гарантират, че в случай на финансиране от частно трето лице възнаграждението за предоставящата средствата страна или начислените от нея лихви не се основават на размера на постигнатата спогодба или присъденото обезщетение, освен ако тази договореност за финансиране е предвидена от публичен орган, който гарантира интересите на страните.

Раздел четвърти:

Справедливост на производството

Член 17

Връчване на документи

1. Държавите членки гарантират, че по принцип се използват способности, гарантиращи получаването на връчените документи.
2. Държавите членки гарантират, че документите за образуване на производството или равностойни документи, както и призовки за явяване на съдебно заседание могат да бъдат връчвани в съответствие с националното право по един от следните начини:
 - а) лично връчване;
 - б) връчване по пощата;
 - в) връчване чрез електронни средства, като факс или електронна поща.

Връчването се удостоверява чрез обратна разписка, на която се посочва датата на получаването и която се подписва от получателя.

За целите на връчването чрез електронни средства в съответствие с алинея първа, буква в) от настоящия параграф се използват подходящи високи технически стандарти, които да гарантират самоличността на подателя и защитеното предаване на връчения документ.

Посочените документи могат да бъдат връчени и лично, като това се удостоверява чрез документ, подписан от компетентното лице, което извършва връчването, в който се посочва, че получателят е получил документите или е отказал без законово основание да ги получи, като се отбелязва датата на връчването.

3. Ако връчването в съответствие с параграф 2 е невъзможно и когато адресът на ответника е известен със сигурност, връчването може да бъде извършено по един от следните начини:
 - а) лично, на личния адрес на ответника, на лица, които живеят на същия адрес или са наети на работа там;
 - б) в случай че ответникът е самостоятелно заето лице или юридическо лице, лично връчване в офиса на ответника на лица, които са наети от ответника;
 - в) депозиране на документите в пощенската кутия на ответника;
 - г) депозиране на документите в пощенска станция или при компетентни публични органи и поставяне в пощенската кутия на ответника на писмено уведомление за посоченото депозиране, при условие че писменото уведомление ясно указва естеството на документите като съдебни документи или правното действие на уведомлението като извършване на връчване и начален момент, от който започват да текат сроковете;
 - д) връчване по пощата без обратна разписка по параграф 4, когато адресът на ответника е в държавата членка по произход;
 - е) по електронен начин, доказано с автоматично потвърждаване на доставката, при условие че ответникът предварително изрично е приел този начин на връчване.

Вторник, 4 юли 2017 г.

Връчването в съответствие с първа алинея, букви от а) до г) от настоящия параграф се потвърждава чрез:

- а) документ, подписан от компетентното лице, което е извършило връчването, в който се посочва следното:
 - i) пълното име на лицето, връчило нотификацията или известието;
 - ii) използваният начин на връчване;
 - iii) датата на връчване;
 - iv) когато документите са връчени на лице, различно от ответника — името на това лице и неговата връзка с ответника; и
 - v) друга задължителна информация в съответствие с националното право;
- б) потвърждение за получаването от лицето, на което са връчени документите, за целите на първа алинея, букви а) и б) от настоящия параграф.

4. Връчването по параграфи 2 и 3 от настоящия член може също така да се извърши на законен или упълномощен представител на ответника.

5. Когато документите за образуване на производство или равностойни документи или призовки трябва да бъдат връчени извън държавите членки, посоченото връчване може да се осъществи по всеки начин, предвиден от:

- а) Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾ в случаите, в които се прилага, при зачитане на предоставените от регламента права на получателя; или
 - б) Хагската конвенция от 15 ноември 1965 г. за връчване в чужбина на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела или всяка друга приложима конвенция или приложимо споразумение.
6. Настоящата директива не засяга прилагането на Регламент (ЕО) № 1393/2007 и не засяга Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾ и Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾.

Член 18

Право на адвокат в гражданското производство

1. Държавите членки гарантират, че страните в гражданското производство имат право на адвокат по техен избор по начин, който им позволява да упражняват на практика и ефективно правата си.

При презгранични спорове държавите членки гарантират, че страните в гражданското производство имат право на адвокат, който да им предостави предварителна консултация в държавата им на произход и на адвокат в приемащата държава, който да ги представлява в спора.

2. Държавите членки зачитат поверителността на комуникациите между страните по делото и техния адвокат. Посочената комуникация включва срещи, кореспонденция, телефонни разговори и други форми на комуникация, разрешена в съответствие с националното право.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета (ОВ L 324, 10.12.2007 г., стр. 79).

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 г. за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания (ОВ L 143, 30.4.2004 г., стр. 15).

⁽³⁾ Регламент (ЕО) № 1896/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за създаване на процедура за европейска заповед за плащане (ОВ L 399, 30.12.2006 г., стр. 1).

Вторник, 4 юли 2017 г.

3. Без да се засяга изискването на националното право за задължително присъствие или съдействие от адвокат, страните в гражданското производство могат да се откажат от посоченото в параграф 1 от настоящия член право, когато:

- а) на страните е предоставена устно или писмено ясна и достатъчна информация на обикновен и разбираем език относно евентуалните поледици от посочения отказ; и
- б) отказът е предоставен доброволно и недвусмислено.

Държавите членки гарантират, че страните могат впоследствие да оттеглят отказа на всеки етап от гражданското производство и че те са уведомени за тази възможност.

4. Настоящата разпоредба не засяга специалните разпоредби относно процесуалното представителство, предвидени в Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета ⁽¹⁾, Регламент (ЕО) № 1896/2006 и Регламент (ЕС) № 655/2014.

Член 19

Достъп до информация

Държавите членки полагат усилия да предоставят на гражданите прозрачна и леснодостъпна информация относно образуването на различни производства, относно давностните или преклузивните срокове, относно компетентните за разглеждането на различните спорове съдилища и относно формулярите, които е необходимо да бъдат попълнени за тази цел. Нищо в настоящия член обаче не изисква от държавите членки осигуряването на правно съдействие под формата на правен анализ по конкретно дело.

Член 20

Устен и писмен превод на документи от съществено значение

Държавите членки се стремят да гарантират, че всяка страна по даден спор разбира напълно съдебното производство. Тази цел включва наличието на устен превод по време на гражданското производство и на писмен превод на всички основни документи, за да се гарантира справедливостта на производството в съответствие с разпоредбите на член 15 от настоящата директива.

Член 21

Задължения на страните и техните представители

Държавите членки гарантират, че страните по делото и техните представители проявяват добросъвестност и уважение спрямо съда и другите страни и не изопачават пред съда правните или фактическите елементи по спора съзнателно или при основателни предпоставки за осведоменост.

Член 22

Публични производства

Държавите членки гарантират, че производствата са публични, освен ако съдът реши да ги направи поверителни, доколкото е необходимо, в интерес на една от страните или на други засегнати лица, или в общ интерес на правосъдието или обществения ред.

Член 23

Съдебна независимост и непристрастност

1. Държавите членки гарантират съдебната независимост на съдилищата и на правораздавателните органи, както и на съдиите, които заседават в тях. Съставът на съдилищата и на правораздавателните органи предоставя достатъчно гаранции, за да се изключи всяко основателно съмнение относно непристрастността им.
2. В изпълнение на задълженията си съдиите не са обвързани от никакви инструкции и са освободени от оказване на влияние или натиск, както и от лични предубеждения и пристрастия по конкретно дело.

Член 24

Обучение

1. Без да се засягат независимостта на съдебната система и различията в организацията на съдебната власт в Съюза, държавите членки гарантират, че съдебната система, съдебните школи и юристите укрепват схемите за юридическо обучение с цел да гарантират, че материалното и процесуалното право на Съюза е включено в националните дейности по обучение.

⁽¹⁾ Регламент (ЕО) № 861/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. за създаване на европейска процедура за искове с малък материален интерес (ОВ L 199, 31.7.2007 г., стр. 1).

Вторник, 4 юли 2017 г.

2. Схемите за обучение са ориентирани към практиката, полезна за ежедневната работа на практикуващите юристи, организират се за кратки периоди от време и използват активни и модерни техники на преподаване, както и включват възможности за начално и продължаващо обучение. Схемите на обучение се фокусират по-конкретно върху:

- а) придобиване на достатъчни познания за инструментите за съдебно сътрудничество на Съюза и развиване на естествен навик за редовно позоваване на съдебната практика на Съюза, за проверка на транспонирането в националното законодателство и за използване на преюдициалното производство на Съда на Европейския съюз;
- б) разпространение на познания и опит от областта на материалното и процесуалното право на Съюза и от други правни системи;
- в) улесняване на краткосрочен обмен на нови съдии;
- г) усвояване на чужди езици и правната им терминология.

ГЛАВА III

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 25

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до ... [една година след датата на влизане в сила на настоящата директива]. Те незабавно информират Комисията за това.

2. Когато държавите членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.

3. Държавите членки съобщават на Комисията текста на мерките на националното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 26

Преглед

Не по-късно от 31 декември 2025 г. и всеки пет години след това Комисията представя на Европейския парламент, на Съвета и на Икономическия и социален комитет доклад относно прилагането на настоящата директива въз основа на информация както от количествено, така и от качествено естество. В това отношение Комисията по-конкретно оценява въздействието ѝ върху достъпа до правосъдие, върху основното право на ефективни правни средства за защита и на справедлив съдебен процес и, относно сътрудничеството по гражданскоправни въпроси и функционирането на единния пазар, МСП, конкурентоспособността на икономиката на Европейския съюз и доверието на потребителите. Ако е необходимо, докладът се придружава от законодателни предложения за приспособяване и укрепване на настоящата директива.

Член 27

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на [двадесетия] ден след деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 28

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в ... на [дата]

За Европейския парламент

Председател

За Съвета

Председател